

Probleme privind soluționarea excepției lipsei puterii de reprezentare și a excepției lipsei dovezii calității de reprezentant

av. dr. Sonia Florea¹

Abstract

Lucrarea pune în discuție probleme privind soluționarea excepției lipsei calității de reprezentant și a excepției lipsei dovezii calității de reprezentant.

În prima parte a lucrării sunt avute în vedere aspecte privitoare la neregularități procedurale în reprezentarea convențională a persoanelor juridice, iar în a doua parte, probleme privind neregularități procedurale în reprezentarea convențională a persoanelor fizice, cu referire la invocarea neregularităților pe cale de excepție și soluționarea acestora.

Argumentele lucrării sunt în sensul că normele de procedură civilă din materia reprezentării procesuale interzic reprezentarea convențională prin mandatar persoană juridică, atât în cazul persoanei juridice, cât și în cazul persoanei fizice.

Cuvinte-cheie: procedură civilă, dreptul la un proces echitabil, reprezentare convențională în fața instanțelor judecătorești, excepția lipsei calității de reprezentant, nulitate absolută și necondiționată de vătămare, ordine publică

Abstract

The paper discusses legal issues regarding the absolute procedural exception of the lack of power to represent a party in judicial proceedings and the relative procedural exception of the lack of proof of the quality of representative.

The first part of the paper considers procedural irregularities in the conventional representation of legal persons in judicial proceedings. The second part discusses procedural irregularities in the conventional representation of natural persons in judicial proceedings.

The paper argues that the rules of civil procedure prohibit the conventional representation in judicial proceedings by a legal person, both of a legal person and of a natural person.

Keywords: civil procedure, the right to a fair trial, conventional representation in judicial proceedings, exception of lack of representative capacity, absolute and unconditional nullity of the act of civil procedure, public order

1. Neregularități procedurale privind reprezentarea convențională a persoanelor juridice

Conform dispozițiilor art. 84 alin. (1) din Codul de procedură civilă:

¹ Avocat asociat în cadrul SCPA "Florea Gheorghe și Asociații". Autoarea poate fi contactată la adresa de e-mail: sonia.florea@avfloreaagheorghe.ro

"persoanele juridice pot fi reprezentate convențional în fața instanțelor de judecată numai prin consilier juridic sau avocat, în condițiile legii".

Dispozițiile art. 84 alin. (1) C.pr.civ. au fost interpretate, cu caracter obligatoriu², prin Decizia nr. 9 din 4 aprilie 2016³, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, în sensul că

"cererea de chemare în judecată și reprezentarea convențională a persoanei juridice în fața instanțelor de judecată nu se pot face prin mandatar persoană juridică, nici prin consilierul juridic sau avocatul acesteia din urmă".

În același sens este și Decizia nr. 19 din 19 martie 2018⁴, a Înaltei Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept pronunțată în interpretarea și aplicarea art. 664 alin. (2) din Codul de procedură civilă, prin care s-a statuat că

"reprezentarea convențională a persoanei juridice nu se poate face prin mandatar persoană juridică, nici prin consilierul juridic sau avocatul acesteia din urmă" nici pentru formularea cererii de executare silită și nici a actelor de procedură subsecvente, în etapa executării silite.

Ulterior publicării acestor decizii în Monitorul Oficial, în practică s-a ridicat întrebarea dacă este posibilă acoperirea nulității cererii de chemare în judecată formulată de o persoană juridică prin mandatar persoană juridică, respectiv prin consilierul juridic sau prin avocatul acesteia din urmă?

Prin Decizia nr. 40 din 14 octombrie 2019, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept⁵, prin care a fost respinsă ca inadmisibilă sesizarea în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la chestiunea dacă, în *"interpretarea dispozițiilor art. 82 alin. (1) raportat la art. 84 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, este posibilă acoperirea nulității absolute rezultând din redactarea cererii de chemare în judecată de o persoană juridică, în calitate de mandatar al altei persoane juridice"*, s-a statuat, în considerente (par. 68), că

"dispozițiile legale sunt lipsite de orice echivoc sub aspectul modalității în care instanțele de judecată trebuie să procedeze atunci când constată lipsa calității de reprezentant (subl. ns.); prin urmare, coroborarea dispozițiilor art. 82 alin. (1) din Codul de procedură civilă cu cele ale art. 84 alin. (1) din același act normativ nu implică nicio dificultate de interpretare, cu atât mai mult cu cât instituția lipsei dovezii calității de reprezentant (subl. ns.) nu este nouă în dreptul procesual român și nici nu a suferit modificări esențiale în noua reglementare".

O astfel de soluție nu corespunde reglementării instituției reprezentării convenționale din actualul Cod de procedură civilă, care, prin dispozițiile art. 176 pct. 2 a prevăzut că:

"Nulitatea nu este condiționată de existența unei vătămări în cazul încălcării dispozițiilor legale referitoare la [...] 2. reprezentarea procesuală [...]".

Soluția care permite acordarea unui *"termen scurt pentru acoperirea lipsurilor"* actelor de procedură civilă întocmite de o persoană căreia legea nu îi conferă putere de reprezentare sau calitate

² Potrivit dispozițiilor art. 521 alin. (3) C.pr.civ.: *"Dezlegarea dată problemelor de drept este obligatorie de la data publicării deciziei în Monitorul Oficial al României, Partea I, iar pentru instanța care a solicitat dezlegarea, de la data pronunțării deciziei."* Sunt obligatorii atât dispozitivul deciziei, precum și considerentele pe care se sprijină dispozitivul.

³ Pronunțată în Dosarul nr. 507/1/2016 și publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 400 din 26 mai 2016.

⁴ Pronunțată în Dosarul nr. 3.251/1/2017 și publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 510 din 21 iunie 2018.

⁵ Decizia ÎCCJ, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, nr. 40 din 14.10.2019, pronunțată în Dosarul nr. 128/1/2019 și publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 117 din 14 februarie 2020.

de reprezentant în fața instanțelor de judecată, relevă confuzia gravă dintre excepția lipsei calității de reprezentant și excepția lipsei dovezii calității de reprezentant.

1.1. Excepția lipsei dovezii calității de reprezentant, reglementată prin dispozițiile art. 82 C.pr.civ., presupune că dreptul de reprezentare în instanță a unei persoane juridice există, dar lipsește înscrisul doveditor.

Excepția lipsei dovezii calității de reprezentant în fața primei instanțe nu poate fi invocată pentru prima dată direct în calea de atac, conform art. 82 alin. (2) C.pr.civ., regimul juridic aplicabil fiind specific unei excepții relative. Excepția lipsei dovezii calității de reprezentant începe prin a avea un efect dilatoriu, și, numai dacă neregularitatea nu este remediată, poate produce un efect peremptoriu.

Numai în cazul excepției lipsei dovezii calității de reprezentant, este posibilă acoperirea nulității cererii de chemare în judecată, prin aplicarea dispozițiilor art. 82 C.pr.civ., coroborate cu cele ale art. 177 alin. (1) și (3) C.pr.civ.⁶, care permit ca nulitatea cererii de chemare în judecată și a actelor de procedură subsecvente să fie înlăturată dacă, în termenul acordat, se depune înscrisul doveditor al calității de reprezentant, având în vedere că vătămarea părții este astfel înlăturată.

Conform dispozițiilor art. 85 alin. (3) și art. 151 alin. (2) C.pr.civ., în cazul reprezentării convenționale a unei persoane juridice, înscrisurile care fac dovada calității de reprezentant nu pot fi decât:

- fie împuternicirea de reprezentare juridică a consilierului juridic, reglementată prin Statutul profesiei de consilier juridic⁷, emisă în baza unui contract de muncă sau a unui act de numire în funcție, potrivit Legii nr. 514/2003 privind organizarea și exercitarea profesiei de consilier juridic⁸,
- fie împuternicirea avocațială, care are regimul juridic stabilit prin Statutul profesiei de avocat⁹, emisă în temeiul unui contract de asistență juridică și reprezentare, reglementat prin Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat¹⁰.

Dacă în termenul acordat se depun înscrisurile apte să facă dovada calității de reprezentant, dar, procedând la verificări ale evidențelor tablourilor de consilieri juridici, sau ale tablourilor de avocați, conform art. 219 alin. (1) C.pr.civ.¹¹, instanța constată că înscrisul este emis de o persoană care nu are dreptul de a exercita fie profesia de consilier juridic, fie profesia de avocat, atunci se impune invocarea, din oficiu a excepției lipsei calității de reprezentant.

⁶ Potrivit dispozițiilor art. 177 C.pr.civ.: "*Îndreptarea neregularităților actului de procedură (1) Ori de câte ori este posibilă înlăturarea vătămării fără anularea actului, judecătorul va dispune îndreptarea neregularităților actului de procedură. [...] (3) Actul de procedură nu va fi anulat dacă până la momentul pronunțării asupra excepției de nulitate a dispărut cauza acesteia.*"

⁷ Statut din 2004, publicat în M.Of. nr. 684 din 29.07.2004.

⁸ Publicată în M.Of. nr. 867 din 05.12.2003.

⁹ Statut din 2011, publicat în M.Of. nr. 898 din 19.12.2011.

¹⁰ Republicată în M.Of. nr. 440 din 24.05.2018.

¹¹ Potrivit dispozițiilor art. 219 alin. (1) C.pr.civ.: "*Instanța verifică identitatea părților, iar dacă ele sunt reprezentate ori asistate, verifică și împuternicirea sau calitatea celor care le reprezintă ori le asistă.*"

Atragem atenția că dispozițiile art. 41¹ alin. (1) și (1¹) din Statutul profesiei de avocat¹², interzic avocatului ca, în exercitarea oricărei activități profesionale prevăzute la art. 3 din Legea nr. 51/1995,

"să colaboreze în orice mod cu persoane fizice sau juridice care îndeplinesc acte ori desfășoară fără drept activități specifice profesiei de avocat" și

"să încheie contracte de asistență juridică cu persoane juridice care au calitatea de mandatar ai altor persoane fizice sau juridice care sunt beneficiarii activităților profesionale ale avocatului".

Încălcarea acestor prevederi legale constituie abatere disciplinară, sancționată cu excluderea din profesia de avocat [art. 41¹ alin. (2) din Statutul profesiei de avocat].

Potrivit Legii nr. 51/1995, contractul de asistență juridică și reprezentare nu poate fi încheiat decât direct între avocat și clientul său - persoana fizică sau persoana juridică pe care avocatul o reprezintă în fața instanței judecătorești sau față de terți.

Dacă în termenul acordat se depune de către avocat o împuternicire emisă nu direct de către persoana juridică - parte în proces, ci de către o persoană juridică - mandatară a persoanei juridice parte în proces, sunt incidente dispozițiile art. 84 alin. (1) C.pr.civ., precum și cele ale art. 41¹ din Statutul profesiei de avocat, în raport de care se impune invocarea, chiar din oficiu, a excepției lipsei calității de reprezentant, admiterea acesteia și anularea cererii de chemare în judecată și a actelor de procedură subsecvente întocmite de o persoană căreia legea nu îi recunoaște calitatea de reprezentant în fața instanțelor de judecată.

În ipoteza în care un mandatar convențional - persoană juridică - îndeplinește acte de procedură pretinzând că are un drept de reprezentare în instanță în temeiul dispozițiilor art. 86 C.pr.civ., pe baza unui contract de mandat general, încheiat cu un mandant - persoană juridică cu sediul în străinătate, caz în care dreptul de reprezentare în judecată se presupune dat, se impune invocarea, chiar și din oficiu, a excepției lipsei calității de reprezentant, care se impune să fie rezolvată având în vedere considerentele de la pct. 33 ale Deciziei nr. 9/2016, potrivit cărora:

"Contractul de mandat încheiat între două persoane juridice produce efecte doar în planul dreptului material, nu și în planul dreptului procesual, guvernat, în materia reprezentării, de norme legale imperative."

1.2. În cazul excepției lipsei calității de reprezentant, sancțiunea nulității absolute a actului de procedură îndeplinit de o persoană căreia legea nu îi recunoaște puterea de reprezentare nu poate fi înlăturată prin voința părții reprezentate, deoarece încălcarea normelor din materia reprezentării procesuale intră sub incidența dispozițiilor art. 176 pct. 2 C.pr.civ. care instituie sancțiunea cu nulității absolute a actelor de procedură, necondiționată de vătămare.

Așadar, este greșit pusă problema dacă s-ar admite acoperirea nulității cererii de chemare în judecată formulată de o persoană juridică prin mandatar persoană juridică, sau prin consilierul juridic sau avocatului acesteia din urmă, deoarece legea nu conferă putere de reprezentare acestui mandatar.

¹² Completat prin Hotărârea nr. 428/2018 privind modificarea și completarea Statutului profesiei de avocat, adoptată prin Hotărârea Consiliului UNBR nr. 64/2011, publicată în M.Of. nr. 64 din 25 ianuarie 2019, după publicarea în Monitorul Oficial și includerii în ordinea normativă general obligatorie a deciziilor Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor probleme de drept, nr. 9 din 4 aprilie 2016 și nr. 19 din 19 martie 2018.

În cazul excepției lipsei calității de reprezentant, nici nu se poate ridica problema posibilității înlăturării vreunei vătămări cu aplicarea dispozițiilor art. 82 alin. (2), coroborate cu cele ale art. 177 alin. (1) și (3) C.pr.civ., care nu sunt incidente.

Instanțele nu pot acorda un termen scurt înăuntrul căruia să dispară cauza de nulitate absolută, necondiționată de vătămare, prin ratificarea cererii de chemare în judecată fie de către consilierul juridic al persoanei juridice parte în proces, fie de către avocatul angajat direct de persoana juridică parte în proces, fie de către reprezentantul legal al persoanei juridice - parte în proces.

Aceasta, deoarece problema lipsei calității de reprezentant sau a lipsei puterii de reprezentare în instanță depășește sfera intereselor private, a căror vătămare să poată fi înlăturată, prin voința părții înseși, sau prin convenția părților.

În cazul nulității necondiționate de vătămare pentru încălcarea normelor privind reprezentarea procesuală, vătămarea procesuală există, dar ea nu rezultă din încălcarea unor drepturi de care partea interesată poate dispune, ci din încălcarea principiilor fundamentale ale procesului civil, precum dreptul la un proces echitabil, dreptul la apărare efectivă, legalitatea procesului civil, principii care permit buna administrare a justiției.

De remarcat că art. 177 reglementează, la alin. (2) soluția conform căreia

"Cu toate acestea, nulitatea nu poate fi acoperită dacă a intervenit decăderea ori o altă sancțiune procedurală sau dacă se produce ori subzistă o vătămare".

Este soluția aplicabilă cazului în care subzistă o vătămare care nu vizează un drept sau un interes de ordine privată, ci unul de ordine publică, prin care se asigură buna administrare a justiției, cu respectarea principiilor fundamentale care organizează procesul civil.

Judecata efectuată cu încălcarea normelor din materia reprezentării procesuale, care interzic reprezentarea prin mandatar persoană juridică, prin consilierul juridic sau avocatul acesteia din urmă, încalcă prevederile art. 6 parag. 1 din Convenția europeană a drepturilor omului, prevederile art. 21 alin. (3) (accesul liber la justiție), art. 24 (dreptul la apărare) din Constituția României și prevederile art. 47 și 48 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, care garantează respectarea dreptului la apărare și a dreptului la un proces echitabil în cadrul oricărei proceduri judiciare.

Așadar, regimul juridic aplicabil excepției lipsei calității de reprezentant este specific unei excepții de ordine publică, cu efect exclusiv peremptoriu, care poate fi invocată inclusiv din oficiu, în orice stare a procesului, chiar înaintea instanței de recurs, problema de drept încadrându-se în motivul de casare prevăzut de art. 488 alin. (1) pct. 5 C.pr.civ..

În practică, s-a ridicat problema dacă, în cazul invocării excepției lipsei calității de reprezentant pentru prima dată direct în calea de atac formulată de persoana juridică reprezentată - parte în proces, *principiul non reformatio in pejus* se opune anulării cererii de chemare în judecată și a tuturor actelor de procedură subsecvente, cu consecința agravării situației persoanei juridice în propria sa cale de atac?

Răspunsul nu poate fi dat decât având în vedere dispozițiile art. 16 alin. (2) din Constituție, potrivit cărora *"nimeni nu este mai presus de lege"*, așadar, nici partea care a declanșat controlul judiciar al hotărârii judecătorești¹³ pronunțate cu încălcarea normelor din materia reprezentării

¹³ Achiesăm la opinia exprimată de I. Deleanu, V. Mitea, S. Deleanu, în "Noul Cod de procedură civilă", Ed. Universul Juridic, București, 2013: *"dacă, potrivit art. 16 alin. (2) din Constituție, „nimeni nu este mai presus de lege”, atunci nici subiectul exclusiv al unei căi de atac nu-și poate procura „imunitate”, în cazul ignorării legii, prevalându-se de o dispoziție de favoare, prevăzută numai în scopul dezinhibării lui în fața posibilității de a exercita calea de atac; sintagma „situație mai rea”, din cuprinsul art. 481 alin. (1) C. pr. civ., semnifică o „situație subiectivă”, cantonată la circumstanțele*

procesuale, sub sancțiunea nulității absolute a actelor de procedură întocmite de o persoană căreia legea nu îi recunoaște puterea de reprezentare în fața instanțelor judecătorești.

Principiul *non reformatio in peius*, nu protejează un interes general. Or, normele din materia reprezentării procesuale, sunt edictate în scopul ocrotirii unui interes general, privind respectarea principiilor fundamentale ale procesului civil, între care principiul legalității procesului civil.

Admiterea excepției lipsei calității de reprezentant a mandatarului persoană juridică determină și nulitatea procedurilor de citare și comunicare a actelor de procedură civilă îndeplinite la sediul acestuia, indicat ca domiciliu procesual ales.

2. Neregularități procedurale privind reprezentarea convențională a persoanelor fizice

Persoanele fizice pot fi reprezentate convențional "*de către avocat sau alt mandatar*", potrivit art. 83 alin. (1) C.pr.civ..

În practică, s-a ridicat problema dacă prin noțiunea "*alt mandatar*" se înțelege nu numai alt mandatar persoană fizică, ci și alt mandatar persoană juridică, având în vedere că legea nu distinge¹⁴.

Problema este greșit pusă, având în vedere că cererile de autorizare a constituirii și de înmatriculare a societăților comerciale având ca obiect activități de consultanță, asistență și reprezentare juridică sunt inadmisibile, sub sancțiunea nulității, potrivit dispozițiilor art. 107 alin. (1), (2) și (4)¹⁵ din Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, potrivit dispozițiilor art. 56 lit. c)¹⁶ din Legea nr. 31/1990 privind societățile comerciale¹⁷ și dezlegării de principiu, general obligatorie pentru interpretarea și aplicarea unitară a legii, date prin Decizia nr. XXII din 12 iunie 2006¹⁸, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secțiunile Unite, în recurs în

concrete ale unui proces determinat și cu privire la o anumită parte din proces, nu o „situație obiectivă” de natură să străpungă „fortificațiile” constituite prin norme imperative și de ordine publică, având ca scop, întâi și mai întâi, ocrotirea interesului general; soluția la care ne-am oprit pare a fi singura în concordanță cu principiul „preeminenței dreptului”, afirmat constant de Curtea Europeană prin hotărârile adoptate.”, accesată prin programul sintact.ro., comentarii la art. 481 C.pr.civ.

¹⁴ A se vedea, de exemplu, C. Lungănașu, *Reprezentarea unei persoane fizice de o societate cu răspundere limitată. Implicații în dreptul procesual civil* (practică judiciară comentată), în Revista Romana de Drept al Afacerilor nr. 1/2020, accesat prin programul sintact.ro.

¹⁵ Potrivit dispozițiilor art. 107 alin. (1), (2) și (4) din Legea nr. 51/1995: "*(1) La data intrării în vigoare a prezentei legi persoanele fizice sau juridice care au fost autorizate în baza altor acte normative ori au fost încuviințate prin hotărâri judecătorești să desfășoare activități de consultanță, reprezentare sau asistență juridică, în orice domenii, își încetează de drept activitatea. Continuarea unor asemenea activități constituie infracțiune și se pedepsește potrivit legii penale. (2) De asemenea, la data intrării în vigoare a prezentei legi încetează de drept efectele oricărui act normativ, administrativ sau jurisdicțional prin care au fost recunoscute ori încuviințate activități de consultanță, reprezentare și asistență juridică contrare dispozițiilor prezentei legi. [...] (4) Consiliile și decanii barourilor au obligația și autorizarea să urmărească ducerea la îndeplinire a prevederilor alin. (1) și (2) și să ia măsurile legale în acest sens".*

¹⁶ Potrivit dispozițiilor art. 56 lit. c): "*Nulitatea unei societăți înmatriculate în registrul comerțului poate fi declarată de tribunal numai atunci când: [...] c) obiectul de activitate al societății este ilicit sau contrar ordinii publice; [...]*".

¹⁷ Publicată în M. Of. nr. 1066 din 17 noiembrie 2004.

¹⁸ Pronunțată în dosarul nr. 10/2006, publicată în M. Of. nr. 936 din 20 noiembrie 2006.

interesul legii¹⁹, în interpretarea dispozițiilor art. 46 alin. (1)²⁰ din Legea nr. 31/1990, dispoziții legale care, întrucât se regăsesc la art. 106 alin. (1) și (5)²¹ din Legea nr. 265/2022 privind registrul comerțului²², sunt în fondul activ al legislației.

Raportat la dispozițiile art. 13 lit. a) din Legea nr. 24/2000, dispozițiile Legii nr. 265/2022 privind registrul comerțului trebuie să se integreze organic în sistemul legislației, scop în care actul normativ trebuie corelat cu prevederile actelor normative de nivel superior sau de același nivel cu care se află în conexiune, numai astfel fiind asigurată coerența interpretării sistematice a normelor juridice.

Având în vedere dispozițiile normative indicate, în sensul prevederilor art. 83 C.pr.civ., prin noțiunea "*alt mandatar*", se înțelege numai un mandatar persoană fizică, care nu are calitatea de avocat.

Mandatarul persoanei fizice care nu are calitatea de avocat poate face dovada calității sale numai prin înscris autentic notarial, sau prin declarație verbală consemnată în Încheierea de ședință, prin care se indică limitele mandatului și durata reprezentării [art. 85 alin. (1) și (2) C.pr.civ.].

Mandatarul neavocat nu poate pune concluzii asupra excepțiilor procesuale și asupra fondului decât prin avocat, atât în etapa cercetării procesului, cât și în etapa dezbaterilor [art. 83 alin. (1) C.pr.civ.].

Ce se înțelege prin "*a pune concluzii*"?

"*A pune concluzii*" înseamnă a formula orice pretenții și a face orice apărări, în fapt sau în drept, cu privire la excepții procesuale, sau pe fond, în orice modalitate, fie oral, fie în scris.

Dacă mandatarul neavocat nu poate pune concluzii oral, în ședința de judecată, acesta nu are nici dreptul de a depune concluzii scrise. Concluziile scrise nu înlocuiesc concluziile orale. Un astfel de procedeu ar încălca principiul oralității și contradictorialității procesului civil.

Numai mandatarul neavocat care este licențiat în drept și, în plus, este soț sau o rudă până la gradul al doilea inclusiv cu mandantul, poate pune concluzii în fața oricărei instanțe, fără să fie asistat de avocat [art. 83 alin. (2) C.pr.civ.].

Reglementarea ține de domeniul normelor de ordine publică din materia reprezentării procesuale, prevăzute sub sancțiunea nulității necondiționate de vătămare, prin dispozițiile art. 176

¹⁹ Potrivit prevederilor art. 329 și art. 330⁷ din Codul de procedură civilă 1865: art. 329 "*Pentru a se asigura interpretarea și aplicarea unitară a legii de către toate instanțele judecătorești, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, din oficiu sau la cererea ministrului justiției, colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție, colegiile de conducere ale curților de apel, precum și Avocatul Poporului au îndatorirea să ceară Înaltei Curți de Casație și Justiție să se pronunțe asupra problemelor de drept care au fost soluționate diferit de instanțele judecătorești. [...] art. 330⁷ "Dezlegarea dată problemelor de drept judecate este obligatorie pentru instanțe de la data publicării deciziei în Monitorul Oficial al României, Partea I."*

²⁰ Potrivit art. 46 alin. (1) din Legea nr. 31/1990: "*Când actul constitutiv nu cuprinde mențiunile prevăzute de lege ori cuprinde clauze prin care se încalcă o dispoziție imperativă a legii sau când nu s-a îndeplinit o cerință legală pentru constituirea societății, judecătorul delegat, din oficiu sau la cererea oricăror persoane care formulează o cerere de intervenție, va respinge, prin încheiere, motivat, cererea de înmatriculare, în afară de cazul în care asociații înlătură asemenea neregularități. Judecătorul delegat va lua act în încheiere de regularizările efectuate"*.

²¹ Potrivit art. 106 alin. (1) și (5) din Legea nr. 265/2022: "*(1) Dacă cererea de înregistrare și documentele depuse în susținerea acesteia sau formularul-tip de act constitutiv, după caz, sunt incomplete sau nu corespund cerințelor legale pentru înființarea, constituirea, organizarea și funcționarea profesioniștilor care au obligația înregistrării ori dacă registratorul apreciază că sunt necesare și alte informații sau documente pentru soluționarea cererii, acesta acordă, prin încheiere, un termen de remediere sau de completare de cel mult 15 zile calendaristice. [...] (5) Dacă în termenul prevăzut la alin. (1) solicitantul nu își îndeplinește obligațiile dispuse prin încheierea de amânare, cererea de înregistrare este respinsă."*

²² Publicată în M.Of. nr. 750 din 27 iulie 2022.

pct. 2 C.pr.civ., edictate în scopul ocrotirii interesului general privind respectarea principiilor fundamentale ale procesului civil.

3. Scurte concluzii

Reiese din cele învederate că normele de procedură civilă din materia reprezentării procesuale interzic reprezentarea convențională prin mandatar persoană juridică, atât în cazul persoanei juridice, cât și în cazul persoanei fizice.

Activitatea de reprezentare convențională în fața instanțelor de judecată nu poate constitui obiect de activitate al unei persoane juridice (Decizia ÎCCJ nr. 9/2016, indicată *supra*, par. 35).

Legea interzice asocierea în societăți comerciale cu obiect de activitate consultații juridice, asistență și reprezentare juridică în orice materie de drept, inclusiv în materia dreptului de proprietate industrială (Decizia ÎCCJ nr. XXII/2006, indicată *supra*).

În materia dreptului de proprietate industrială, consilierul în proprietate industrială (care poate fi inclusiv o persoană fără studii juridice) nu are dreptul de reprezentare decât dacă are calitatea de consilier juridic, profesie pe care nu o poate exercita altfel decât cu respectarea Legii nr. 514/2003, sau calitatea de avocat, profesie reglementată prin Legea nr. 51/1995.

Potrivit Legii nr. 514/2003, profesia de consilier juridic nu este o profesie liberală și nu poate fi exercitată decât în limitele cadrului legal al raportului juridic de serviciu sau de muncă.

Consilierul juridic, indiferent dacă are sau nu calitatea de consilier în proprietate industrială (calificare profesională care nu impune o diplomă de licență în Drept), nu are dreptul de a reprezenta în instanță o persoană fizică sau juridică cu care nu se află în raporturi juridice de serviciu sau de muncă.

Conform art. 28 alin. (1) din Legea nr. 51/1995, numai avocatul, persoană fizică înscrisă în tabloul baroului, cu drept de exercitare a profesiei, are dreptul de a asista și de a reprezenta în instanță o persoană fizică sau juridică, pe baza împuternicirii avocațiale.

Legea nr. 51/1995 nu recunoaște formelor de exercitare a profesiei de avocat²³ dreptul de a asista și de a reprezenta în instanță o persoană fizică sau juridică.

Aceeași este reglementarea din dreptul european.

Conform art. 19 din Statutul Curții, aplicabil și în procedurile de competența Tribunalului, părțile (altele decât statele membre și instituțiile Uniunii) "*trebuie să fie reprezentate de un avocat*". "*Numai un avocat autorizat să practice în fața unei instanțe a unui stat membru [...] poate reprezenta sau asista o parte în fața Curții.*"

Reiese că dreptul de reprezentare convențională în fața Curții de Justiție nu este recunoscut formelor de exercitare a profesiei de avocat, care nici nu sunt menționate în hotărârile Curții, ci exclusiv avocaților - persoane fizice.

În cazul reprezentării unei persoane juridice, "*exercitarea independentă a funcției de avocat*" impune, conform jurisprudenței Curții: lipsa unui raport de muncă între avocat și persoana juridică reprezentată, lipsa calității de asociat sau acționar în cadrul persoanei juridice reprezentate, lipsa unei

²³ Menționăm că formele de exercitare a profesiei de avocat nu au personalitate juridică, cu excepția societăților profesionale cu răspundere limitată, care dobândesc personalitate juridică "*la data înregistrării la barou a deciziei emise de către consiliul baroului în a cărui rază teritorială se află sediul ei principal*" [art. 6 din Legea nr. 51/1995].

funcții de conducere în cadrul persoanei juridice reprezentate (este relevantă hotărârea pronunțată de Marea Cameră, la 4 februarie 2020, în cazul Uniwersytet Wrocławski, C-515/17 și C-561/17, par. 65).

În cazul neîndeplinirii condițiilor legale privind reprezentarea, este incidentă sancțiunea nulității absolute a actelor de procedură întocmite de avocat în numele mandantului și a tuturor actelor de procedură subsecvente. Sancțiunea nulității absolute nu poate fi înlăturată prin voința mandantului, prin ratificare. Sub acest aspect, este relevantă hotărârea Curții de Justiție, din 24 martie 2022, pronunțată în materia drepturilor de proprietate industrială, în cazul PJ c. EUIPO, C-529/18 P și C-531/18 P.

Avocații care compar în fața Curții de Justiție *"se bucură de drepturile și garanțiile necesare exercitării independente a funcției lor"*, în interesul public privind buna administrare a justiției, în strânsă legătură cu respectarea efectivă a dreptului fundamental al oricărei persoane de a fi *"consiliată, apărută și reprezentată"*, prevăzut prin art. 47 din Carta drepturilor fundamentale ale Uniunii Europene.